



de trei ori in septimana: Mercuri-a, ineri-a si Domineo' a, candu o cola inga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiariloru.

**Pretulu de prenumeratiune:**

<i>pentru Austria:</i>	
anu intregu	8 fl. v. a.
diumetate de anu	4 " " "
patrariu	2 " " "
<i>pentru Roman' a si strainetate:</i>	
anu intregu	16 fl. v. a.
diumetate de anu	8 " " "
patrariu	4 " " "

# ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune. **Josefstadt, Langgasse Nr. 43,** unde suntu a se adresá si corespundintiele, ce priveso Redactiunea, administratiunea s'eu speditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primí, éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru *anuncie* si alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde cate 7 cr. de linie repetitile se facu cu pretiu scadintu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

**Invitare de prenumeratiune**

la

**„ALBINA“**

pre anulu 1868.

*Pretulu de prenumeratiune pent. Austr' a*

pre unu anu intregu	8 fl. v. a.
„ 1/2 de anu	4 fl. v. a.
„ 1/4 „	2 fl. v. a.

*pentru Roman' a si strainetate*

pre unu anu intregu	16 fl. v. a.
„ 1/2 de anu	8 fl. v. a.
„ 1/4 „	4 fl. v. a.

*Dd. prenumeranti sunt rogati a in-  
má curatu numele si conumele, locuin-  
si post'a din urma. Banii se se adre-  
de redactiunei in Viena, Josefstadt,  
Ge Gasse nr. 43.*

Viena 19/31 dec. 1867.

Unii din comitatulu Aradului cu unanimitate unu comitetu de reprezentatiune nationala. Corespun-  
mai la. vale descrie otari-  
si facute in cea mai buna  
Ne retienemu a comentá  
a romanii de pretotindene  
vor salutá, vor incercá  
aradani se cuvine

sciloru gratulá pre-  
pbi cu totii gratulara  
unea anului nou, mul-  
ducerea prin care a e-  
asié afirma densii) recu-  
drepturi frumóse.

one se recunóscemu cá  
dreptu a gratulá si al-  
sisi. De candu esiste Un-  
a politica neci odata n'a  
oritória elementulu ma-  
m'a.

ngari'a poliglóta erá  
u, ca tíera, dar nu ca  
ngariii pretindu a im-  
popolegi nationalitatea lor, si  
ligiot a Ungaria a o numí „natiune po-  
ica magiara.“

In trecutu, locuitorii Ungariei  
intea legiloru se impartiau in dóue  
se mari: nobili si nenobili, fora privi-  
la nationalitate, si asié erá reu egalu  
ntu tóte limbele. Astadi inca existu  
ue clase mari, dar nu mai multu spre  
a comunu, ci in favóra elementulu  
giaru, adeca aceste dóue clase de a-  
di sunt: poporulu magiaru si popórele  
magiare.

Celu de antaiu adeca poporulu s'eu  
nationalitatea magiara stapenesce; éra  
s'a a dóu'a: nationalitatile nemagiare,  
se servescu.

In trecutu, iobagiulu facea robota  
istocratulu. Astadi nationalitatile ne-  
magiare facu robota elementulu ma-  
iaru, si este o robota mare in multe ra-  
uri ale vietii: la dieta in desbateri ne-  
magiarii trebuie se folosésca limb'a ma-  
iara, la tóte oficiolatele politice-admini-  
rative si judecatoresci de la cele mai  
alte pana la cele din urma pretotindene  
ab'a magiara, acesteia cauta se servésca  
romanulu, si serbulu, si slovaculu etc.  
re acést'a nu este robota nationala, feu-

dalismulu nationalitatei, trecutu in lege  
casí robot'a individulu si basatu pe ni-  
sce principie scintite politice totu ana-  
lóge?

Ati eliberatu bratiile muncitóre la  
anulu 1848, ati introdusu demnitatea o-  
mului, si fapt'a buna merita lauda. Dar  
de ce astadi nu mai voiti se eliberati si  
nationalitatile muncitóre, se lasati a se  
aiba fie carea de ele demnitatea sa?

Respunsulu e lesne, pentru cá ni-  
suintiele magiare tientescu la suprema-  
tia. Din acestu punctu de vedere egoisticu,  
ei se potu felicítá astadi ca neci candu  
alta data.

Ei se potu bucurá, sciindu prè bine  
cá acele castiguri numai anevoia vor fi  
tóte meritulu lor, si multe detorescu a-  
celni factoru potinte care pre unguri i-a  
consideratu purure de „dragulu mamei“,  
chiar si in timpulu celu mai reu, sub ab-  
solutismulu lui Bach, in catu Széchenyi  
a fostu in dreptu se dica despre conatiu-  
nalii sei magiari cá densii au capetatu de  
pedépsa ceea ce nationalitatile au cape-  
tatu de remuneratiune.

Deci magiarii se-si gratuleze. Noi  
inse cari tienemu la intielépt'a sentintia  
a protoregelui Stefanu cumca „regatulu  
unei limbe“ este slabu, prin urmare cá  
trebuescu multiamite tóte limbele pentru  
a intari Ungari'a, — noi, durere, nu po-  
temu multiamite.

— Ministeriulu Cislaitaniei este for-  
matu, se sciu si persónele ce-lu com-  
punu, totusi diurnalulu oficiale neci as-  
tadi nu aduce denumirile. Se ascépta ca  
acestu ministeriu se vina cu unu pro-  
gramu a respinge in modu categoricu  
idei'a bancrotarii, si a promite mari re-  
ductiuni in armata.

— Noulu cabinetu italianu inca nu  
s'a potutu formá. Negotiatiunile decurgu  
cu barbati moderati.

**Scólele nóstre in Transilvani'a. \*)**

IV.

In cati-va numeri precedinti am  
vorbitu despre alegerea materialulu de  
invetiamentu, despre metod'a invetiamentu-  
lului si despre educatiune. — Unu planu  
de invetiamentu corespundietoriu, este  
in adeveru un'a din conditiunile cele mai  
de lipsa ca se potemu ajunge scopulu  
desemnatu pentru instructiunea publica.  
Inse neci celu mai bunu planu, neci celu  
mai alesu materialu de invetiamentu nu

\*) La reflexiunile ce ni le-a facutu la ar-  
ticulii nostri prè-tempuriu reposatulu redactoru  
alu „Foi administrative archidiecesane“ in nr.  
9, ni luámu voia a observá — si pana vom fi  
gat'a cu tóte deslucirile nóstre — numai atat'a  
cá densulu a facutu acele reflexiuni din punctulu  
seu de vedere bisericescu, fora neci o esperi-  
ntia, éra noi stámu in punctulu de vedere alu  
fapteloru, basati pre intuitiunea si autopsi'a  
propria, si de aci vine cá lui i se parú descrie-  
rea nóstra prè essagerata. Aceia inse cari au ce-  
titu cu atentiune si fora preocupatiune articu-  
lii ce au esitu in privint'a acést'a in tóte dí-  
rielle nóstre, si anume articulu din Giurgiu din  
5 maiu 1867 in „Gazet'a Transilvaniei“ nr.  
36; din foisior'a „Albinei“ nr. 70; corespun-

folosescu nemica, déca nu vor fi inveti-  
iatori apti, cultivati in tóte direptiunile,  
astfelu in catu densii, acelu materialu de  
invetiamentu corespundietoriu scopulu  
se-lu scie impartasi intr'unu modu des-  
voltatoriu, amesuratu facultatiloru ce le  
vor fi posiediendu elevii. Si in privint'a  
acést'a, Austri'a peste totu, éra in deosebi  
noi romanii stámu fórtu reu, si de nu ne  
vom silí a cunóscu acestu reu si a aduce  
medicamentulu cuviinciosu in contr'a lui,  
suntemu amenintiati cu perire.

In scólele populare ale nóstre, in-  
vetiatorii nu numai cá nu s'au radica-  
tu la inaltimea timpulu, ci avemu intreden-  
sii inca si mesteri, diaci, cantori, fora de  
neci o cunoscintia mai lamurita, fora neci  
o educatiune, fora neci o didactica, fora  
neci o pedagogia, cari maltratéza frumó-  
sele talinte ale prunciloru nostri, tocm'a  
ca nisce gradinari neesperti, taiandu ra-  
murile arboriloru unde si candu nu tre-  
buesce.

Noi inca n'am ajunsu acolo, ca se  
cunóscemu cá invetiatoriulu — caruia  
parintii incredintéza celu mai scumpu  
tesauru ce-lu posedu — trebuie se fie unu  
barbatu in adeveru cultivatu, atatu pre-  
ste totu, catu si in specialitatea sa; unu  
barbatu plinu de caracteru si moralitate.  
Ci noi cugetámu cá am facutu destulu  
pentru crescerea si invetiatur'a copiiloru  
a unu adeveru adevu prè maru unoru ná-  
tárei stricati, scosi din clase pentru ne-  
capacitate si inzestrati cu decrete de  
invetiatori pentru cá sunt fíii cutarui s'eu  
cutarui privilegiatu si si-au sciutucastigá  
óresi-cum decretulu numai ca se scape  
de obligatiunea militara, s'eu carii se ob-  
bléga cá vor servi pe mai putienu, pre-  
cum dice poporulu nostru celu inca mi-  
norenú si neespertu in caus'a acést'a. —  
Dreptaceea noi si cutezámu a dice cá noi  
si toti romanii iubitori de propasirea po-  
porulu, trebuie se ne tanguimudin adan-  
culu sufletulu vediendu cá astfelu de  
priviri afla locu si astadi, si inca in re-  
giunile mai inalte si datatórie de mesura,  
si cá din acésta cauza multimea cea mai  
mare a cetatianiloru fiindu avisata a se  
cultivá numai in aceste scoli, stá apesata  
si impededata in cultivarea si desvolta-  
rea spiretulu, si asiá amenintiata de in-  
tunereculu mortii.

Se ceru dara mesure urginti, fórtu  
urginti spre delaturarea reulu, si intre  
acestea ar fi cea d'antaia ingrigirea de  
*preparandie* bune, in cari candidatii de

dinti'a din Téca in „Concordia“ nr. 81, cért'a  
in Babohalm'a, si mai nou in „Telegr. Rom.“  
nr. 79si80 etc. etc. ne vor soi judecá si pre  
noi. Reflexiunile pomente n'au potutu detrage  
nemica din adevेरulu asertiuniloru nóstre, si  
de aceea nu ne vom impedeá de a le continuá,  
desi o scimu bine cá avemu d'a luptá in contra  
prejudetulu, nesciintiei, pigritiei, reutatiunei,  
credintii de autoritate, intrigeloru si calculatiu-  
niloru egoistice. Au nu dice „Gazet'a Transil-  
vaniei“ in nr. 41 din 1866 intre altele si ur-  
matóriele cuvinte multu-insemnatórie: „A nu  
ne ocupá de instructiunea si educatiunea popo-  
lului, este a fi declaratú fatiosu neamicu alu  
tierii si alu Domnitorulu.“ Si numai mai alal-  
ta-rieri cetiramu in o fóia: „Astadi poterea pro-  
bata a unu poporu viu stá in valórea militara  
si in numerulu copiiloru ce frecuentéza scólele.“

invetiatori se se pregatésca pentru totu  
feliulu de scoli populare.

Se vedemu ce cultura este prescri-  
sa astadi pentru candidatii de invetiatori  
populari?

Fostulu ministeriu de invetiamentu  
a prescriu pentru preparandia unu  
cursu de doi ani langa o scóla capitala.  
Cursulu preparandialu are se se incépa  
si se se finésca cu anulu scolasticu alu  
acelei scoli capitale. Mai departe se cere  
de la candidati, ca cultura pregatítoria:

- a) se fie absolvatu cu succesu bunu  
o scóla reala, s'eu gimnasiulu inferioru;
- b) se fie trecutu de 16 ani;
- c) se nu aiba defecte fisice, cari l'ar  
face necapace pentru oficiulu invetiato-  
rescu, si se fie deplinu sanetosu;
- d) se aiba portare morala si nara-  
vuri bune, si cunoscint'a de cantari.

Óre tienu-se la noi baremu aceste  
prescise? Tienú si nu prè, dupa impre-  
giurari, cáci noi aflámu la tóte escep-  
tiuni, si vom aflá pana atunci, pana ce  
superioritatile nu ni vor pune otare, pe-  
ste cari se nu mai potemu trece. — Éca  
ce a disu o auctoritate bisericesca pro-  
vocata in anulu 1857 a organisá astfelu  
preparandia: „Cu radicarea cursulu pe-  
dagogicu la unu anu si introducerea car-  
tiloru bune (?) s'a grigitu din destulu  
pentru scólele poporulu (!!). Preparan-  
dia nóstra nu se póte organisá dupa  
mustr'a altoru asemene institute, pentru  
cá relatiunile si trebuintiele nóstre sunt  
cu totulu deosebite (?), pasirea cu ince-  
tulu aduce mai bune frupte de catu sarit-  
ur'a ca la alte popóra (?), pana candu  
sunt scólele populare reu platite, intru  
unu invetiatoriu deplinu escultu s'ar  
cresce numai elementulu stravantu (!)  
si nemultiamitoriu.“

Noi cugetámu cá aceste idei nu au  
lipsa de comentariu, si rezultatulu lor  
ni se infatisiéza intr'unu modu durerosu;  
atat'a inse nu ne potemu contení a nu ob-  
servá cá daca astfelu de idei vinu din  
inaltime, apoi putienu avemu de speratu  
pentru venitoriu, pana ce densele vor fi  
datatórie de mesura.

V.

La otarirea problemei ce are pre-  
parandia d'a impliní in cursu de doi ani  
si in privint'a scopulu ce are se-lu ajun-  
ga, s'a purcesu din acelu principiu: cá  
ea are necontentu se tienu naintea ochi-  
loru trebuintiele scólei populari, si se  
instrueze si essercieze pre candidati mai  
aprópe in cele ce vor avé densii a inveti-  
tia si prestá ca fíitori invetiatori. Si acé-  
sta restringere s'a facutu fatala pentru  
ei. Cine n'a crutiatu ustanelele, a potutu  
observá cate greutati sentiescu invetiato-  
rii in suer'a lor. Ei primescu materia-  
lulu de invetiamentu in carti aprobate,  
de multe ori tare tiermurite, s'eu ce e si  
mai reu, in studie scrise, si fiindu cá pe  
acestea trebuie se si le intiparésca in me-  
moria intr'unu timpu destulu de scurtu,  
n'au regasu de a cugetá si la acele disci-  
pline ce eliberéza spiretulu si lumínéza  
mintea, si acést'a cu atat'a mai putienu,  
cu catu ei se primescu in cursulu pre-  
parandialu o mare parte si nepregatiti;

ba precum se vede din unele decrete ce se dau invetiatorilor, li e si opritu a se escultiva prin obiecte desvoltatorice de spiretu. Apoi unu invetiatoriu care in desvoltarea sa este legatu de cutare carte din cutari tipograffi si de cutare instructiune unilateralu, nu lucra neci odata la cultivarea elevului cu intieptiune, devotiune, zelu, căci i lipsesce pregatirea, si invetiatur'a ce o predă elu remane numai o dresura desbracata de ori ce spiritu si asiă si nefruptuitoria.

Din acestu puntu de vedere a urmatu firesce si stergerea celor mai insemnate discipline, adeca Logica si Psihologia, din planulu de invetiamentu alu preparandieloru, desf ele n'ar trebui se lipsesca pentru unu invetiatoriu alu caruia subiectu de cultivare este spiretulu scolarului. Asemene lipsescu dintre disciplinele speciali ale preparandiei: Metodie'a speciala, Istoria, Geografia, Istoria naturala, desf fora de acestea neci unu individu nu póte aspirá la cultura, cu atat'a mai putienu va fi densulu in stare a cultivá si luminá generatiunea crescatória. Acel ni vine a asemena pre invetiatorii nostri, astfelu pregatiti, cu chirurgii cari si unii si altii nepregatiti din destulu se jóca, cestia cu trupulu, éra ceia cu spiritulu omului.

Obiectele de invetiamentu pentru preparandia sunt astadi urmatoriele:

- a) religiunea si istoria biblica;
- b) pedagogia si metodie'a;
- c) limb'a, adeca cetirea si scrierea corecta, apoi gramatic'a;
- d) computulu;
- e) scrierea frumoasa si detersa;
- f) desemnulu si geometria;
- g) cantulu;
- h) economi'a.

Cumca aceste discipline nu sunt de ajunsu spre escultivarea unui statu invetiatorescu dupa recerintiele moderne, se vede din aceea căci cea mai mare parte a invetiatorilor, pre langa tóte ustanelele profesoriloru, e cu totulu neindemanatica in oficiulu seu. Loru li lipsesce spiritulu, poterea petrundiatoria, voitiunea, cuprinderea si direptiunea in cele ce se tienu de vieti'a omenesca si de timpulu presentu. Ce neindemanateca in cele ce li se aréta in forma schimbata éra nu dupa siablone, ce mecanismu si slendrianu in propunerea invetiamentului, ce concepte crude despre chiamarea invetiatorésca, despre educatiune si invetiamentu, ce nepasare si neinteresu pentru idealulu culturei omenesce, si ce aplecare spre materialismu dejositoriu observedi candu ai de a face cu densii! Si de unde provinu acestea? De buna séma de acolo căci li lipsesce o cultura formala mai adanca de specialitate, si acést'a resare din acea imprejurare căci prin unilateral'a tiermurire in pregatirea invetiatoriloru fiitori se forméza lacune essentiali si fórté daunóse, din cauza că — antaiu: s'au delaturatu din planulu de invetiamentu alu preparandieloru unele obiecte de invetiamentu neconditiunatu necesarie, — a dóu'a: căci cele permise se predau ici colé in modu nu de ajunsu si putienu desceptatoriu.

Ajungemu departe cá neci conditiunile prescise in planulu de organizatiune presenta nu se pazescu cu acuratétia din partea instituteloru de preparandia, de óra-ce se primescu si elevi fora de neci o pregatire, apoi nu se tienu cu densii la finea anulului alu doile prescisele essamine de capacitate, ci se indestulescu cu essamenulu semestralu éra capacitatea nu se prè cauta, ba de multe ori e destulu a sci ceva din asiă-numit'a

instructiune, si de acel vine cá candidatii cari d'abié au trecutu prin cursulu preparandiale séu neci nu l'au amirositu de departe, au plati bune la scoli capitale, din contra altii mai capaci se aplica pre la veri o scolutia de necesitate cu o plautia atatu de modesta, de neci nu merita a fi pomenita.

Mai lipsesce inca la unele preparandii si scól'a capitala, de carea are se fie legata. Din defectulu acesteia, lipsesce la acei preperandi pedagogic'a scolaru practica, adeca cunoscentia practica despre tractarea metodicu ce este de a se observá la obiectele de invetiamentu in scól'a populara, despre usuarea cartiloru prescise, despre introducerea si sustienerea unei discipline scolastice basate pe religiositate si moralitate, si despre modulu de a sci ocupá pre elevi intr'unu modu favoritoriu pentru chiamarea loru. Neci unu candidat de medicina fora de clinica, neci unu advocatu fara de pracsu sub ingrigirea celor mai esperti, nu se lasa la pracs'a de sine, si cu atat'a mai putienu póte lipsf unu candidat de invetiatoriu scól'a normala in care se invetie cele aretate mai sus.

(Va urmá.)

### De la diet'a Ungariei.

#### Siedinti'a den 27 dec. a casei reprezentantiloru

(+) Presiedinti'a o duse astadi Paulu Somnich, notariu fu Csengery.

Ministrii erau toti de facia afara de d. B. Horváth. Se autenticá protocolulu siedintiei tiente in 23 decembre; presiedintele face cunoscuta casei ađdicerea de deputatu a lui F. Kossuth, care fu alesu in Németh-Uregh, comit. Baranya, si presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiuniloru respective.

Deputatul Manojlovits presinta casei petitiunea unui locutoriu din Versietiu, care róga casa se binevoiesca a-lu despagubi pentru pancea ce a datu-o armatei unguresci la anul 1848.

Dupa aceste primindu-se in genere proieptulu regimului in caus'a delegatiunei, se pune la ordinea dilci desbaterea lui speciala.

Puntulu antaiu, care sustiene casei dreptulu de a determiná numerulu membriloru in delegatiune, se primesce fora nici o straformare.

La puntulu alu II-lea in care e statoritu numerulu membriloru delegatiunei in 60, dintre cari casa reprezentantiloru va alege 40, éra casa magnatiloru 20. pro langa care numeru casa reprezentantiloru va mai alege 10 membri suplenti, deputatul Bezerédy (deákistu) fece emendamentulu, ca din casa magnatiloru se se aléga numai 15 membri, adeca a patra parte din numerulu 60, éra din a reprezentantiloru 45.

Acestu emendamentu insufla oresi-care grige in barbati regimului, de óra-ce majoritatea dietei se vedea a partenf emendamentulu facutu.

Br. Wenkheim, precum si cont. Andrassy voindu a ovitá greutatile si pedecelu ce s'ar poté nasec in casa magnatiloru prin acestu emendamentu, recomandá numerulu statoritu in proieptulu regimului. (Sgomotu mare, strigari: se votámu). Presiedintele pune intrebarea: cá cari sunt pentru testulu originalu respeptive a regimului se se scóle, la ce minoritatea casei se scóla; se puse apoi la votare nominala emendamentulu lui Bezerédy, si cu asta ocasiune scapa regimulu ca prin pene: de óra-ce 109 au votatu pro, si numai 130 contra adeca pre langa regimu. Deputatii nostri romani si acum au votatu contra regimului; respeptive contra proieptului, ba ce e mai multu si deputatii rom. ardeleni votara acum cu „igen“, va se dica contra politicei loru de pan'aci. Dr. Aureliu Maniu, Gozdu, Ioanovits, Mihali si Tulbasiu au votatu contra emendamentului. Asiédara puntulu alu doile cu putiena adaugero se primesce cu acestu straformare, cá membrii ce vor se ésa din delegatiune, cu ocasiunea venirei a celor'a, cari vor fi alesi din tierilo asociate, se se privésca de suplentori.

Cu ocasiunea votarei definitive, majoritatea casei primesce proieptulu regimului in caus'a delegatiunei.

### Siedinti'a casei reprezentantiloru. den 28 dec.

(=) Dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute si transpunerea petitiuniloru incurse comisiuniloru respective, presiedintele incheia siedinti'a pe 1/2 óra.

La reincoperea siedintiei presiedintele anuncia casei sosirea prè grat. rescriptu regescu carole de locu se cetesce cu intrerumperi de „se tréscu.“ Prè grat. rescriptu contine santiunarea legiloru referitóric la cuota, tractatulu de comereciu si vama, si subsidie la detoriele statului.

Ca suplementu la rescriptulu regescu, dechiara c. Andrassy, cá oficialminte e in cunoscentiatu despre despusetiunile intreprinse pentru infiintarea ministeriului parlamentariu translaianu, santiunarea legei bugetaric pe patrarulu primu din anulu viitoriu, si a legei pentru emanciparea jidaniloru.

C. Ghyeczy róga ministeriulu ca se binevoiesca înainte de a aduce decisiune nóua, a-íd desluceire la urmatoriele dóue puncte nevendu' cas'a in priviti'a acést'a informari oficiali, séu oficióse si anume:

1) Suntu proieptulu de logi fundamentali aduse de membri provincieloru reprezentate in senatulu imperiale santiunate séu ba, pe cari se baséza constitutiunea loru adeverata si infiintarea ministeriului parlamentariu transl. de la alu carora introducere, ca conditiuni, depinde incuviintarea legei pentru afacerile comune? si

2) Primitu-e de provincieele cele lalte ale Maiestatei Sale modulu manipularii afaceriloru comune decisu de dieta Ungariei?

C. Andrassy dechiara, cá tóte conditiunile de la cari depinde incuviintarea legei pentru afacerile comune imp. sunt implinite, precum e pronunziata si in prè grat. rescriptu regescu; legile aduse de senatulu imperiale conforme cu ale dietei Ungariei, sunt santiunate si modulu manipularii afaceriloru comune imp. decisu de dieta, inca e primitu; despre santiunarea legiloru acestora n'a insciantiatu oficialminte diet'a, fiindu cá acele nu atingu Ungaria deci róga cas'a se promulge legile dejá santiunate.

C. Ghyeczy e multiamitu cu desluceirea ministrului presiedinte.

Dupa cetera legiloru santiunate presiedintele incheia siedinti'a cu notariulu Radich cu transportarea loru si a rescriptulu regescu la casa magnatiloru; totu de o duta se determina óra trel'a dupa médiadi pentru alegerea membriloru delegatiunei.

C. Tisza interpeléza pe ministrulu de justitia pentru intardiarea lui cu implinirea promisiunei facute inca in luna lui iuliu, de a deslegá catu mai curendu cestiunile posesiuniloru urbariale si remasietieloru feudalitice, ma chiaru de a presentá casei unu proieptu de lege in cestiunea ultima.

C. Andrassy dechiara — substituandu pe ministrulu de justitia care absentéza — cá pre catu e informatu, póte aduce la cunoscentia interpelantului, cá in caus'a acést'a nu numai sunt incepute prelucrarile, ci si proieptulu de lege e gat'a; nu s'a presentatu pana acum'a casei, fiindu acést'a prè ocupata cu alte cestiuni importante.

Interpelantulu se dechiara intru atat'a multumitu cu respunsulu capetatu, in catu spéra, cá delocu la' redeschiderea sesiunei dietale se va pune proieptulu de lege pe mésa casei.

Casa trece acum la desbaterea speciala a proieptulu de lege relativu la intabularea canaleloru si cáiloru ferate in cartea funduala.

Pertraptarea se continua pana la §. 27 si siedinti'a se aredica pana la 3 óre dupa prandiu, observandu Várady, cá indepartandu-se multi membri, cas'a nu póte aduce decisiune valida.

La 3 1/2 óre sub presiulu lui Gajzágó se reincopere pertraptarea si se continua pana la §. ultimu fora nici o dezbatare mai interesanta; la acestu § fece, Nic. Szabó unu emendamentu; cas'a lu primesce si desbaterea speciala se termina.

In fine se stringu siedulele de la votanti pentru alegerea membriloru delegatiunei. Vladu n'a votatu. Membrii romani primiti in delegatiune sunt: Ballomiri si Maniu.

Nefindu altu obiectu de pertraptatu, siedinti'a se inchide.

### Siedinti'a din 29 dec. a casei reprezentantiloru.

Contele Mikó aréta cumca a incheiatu contratu cu intreprinditorii caloi ferate pre sie-

sulu Ungariei (Albida). Dupa acé'a se aréta resultatulu alegerii caloi feratiloru in delegatiune, intre cari se numera catu ii romani: Aureliu Maniu si Balomiri. Asemenea se aretara cu numele si cei 10 suplentori. — Cas'a magnatiloru inca tiend astadi siedintia si pertrata totu acestu obiectu, alesu vedemu dintre romani Ioane Fauru intre membrii delegatiunei.

### Siedinti'a din 30 dec. a casei reprezentantiloru.

In siedinti'a de astadi se aretá casei cumca Ludovicu Kossuth, celu tineru, a abdisu d' mandatu seu de deputatu. Dupa acé'a presiedintele incheia siedinti'a rostindu unu cuvintu de despartire.

In casa magnatiloru s'a primitu legea despre introducerea cáiloru ferate in cartea funduala. Contele A. Mailatu propune a se felicita Maj. Loru la anulu nou din partea casei, dupa acé'a incunoscentiéta presiedintele cumca siedintiele se voru intrerupe, pana candu se intrunesc delegatiunile.

### Aradu, 27 decembre.

Eri dupa médiadi se tiend in localitati institutulu clericalu de aici o conferintia, care intru adeveru i se póte atribuf insemnate episcopala. Scopulu conferintiei se vede din urmatorrea epistóla: „Aradu 2/14 decembre 1867. Tit. Domnule! Se simte fórté tare lips'a ca romanimea din comitatulu aradanu, prin o cetera tielegero fratiésca se-si defiga directiva ce s'a a se urmá intre impregiurarile de acuma, se intrunésca catu mai strinsu intru unu de ardece o ceru de la noi preste totu unu de gradimune a le patriei, si cu deoset, 50 % elisanostru nationali.

Spre scopulu acest'a, mai 4 septemane ai intieptiunei nóstre contrali, a. a. pana ca conferintie, au aflatu de bino, cáu sunt avisat decembre a. c. adeca pe a dóu'a, adresate celor romano-catolice, la 4 óre Manu, si pre conchiame aici la Aradu, cu adevérimplina, carea se participe in despre portaridin tóte partile comitatulu, despre servitiulu de cine, care e interesatu pe biloru comune.

De la convenirea acést'a, ane Tieranu, m multu in caus'a nóstre comitatulu voia, a te postf pre tins'a conferintia, si totodata ca din giurulu tit. Domnei cecasi conferintia si alti barbunoscuti despre zelulu loru catra cari inse noi de astadata adresá deadreptulu.

Contandu pe concurger zelósa, cu salutare fratiésca sunt Romanulu m. p., N. Phil. zaru Ionescu m. p. Conf. prin o vorbire acomodata, Popovicu, éra de notariu Ioan, dupa aceste Lazaru Ionescu la presiedintulu a cetitu unu proiectu de program politicu, prin care spre ajungerea scopului tinsu in epistola de mai nainte, s'ar poté pune insotirea nationala a intieptiunei mane din comitatu. Cuprinsulu acestui program primitu din partea conferintiei cu unanimitate e urmatoriuulu:

Considerandu-se cumca intru unu statu constituionalu starea politica a unui popor mai alesu prin insotiri se póte intarí si promová la scopulu doritu; —

Considerandu-se: cá in comitatulu Aradu lui si pana acum se formara partite politice-care desí in multe se potrivescu cu intentioni nostre nu mai pucinu loiale ca si a le loru, dar totusi acele nu corespund in tóto interes loru speciali ale poporului romanu; —

Mai de parte considerandu-se: cá intieptiunea romana din comitatulu acest'a nu póte fi indiferinta ca tra trobile publice ale patriei si intre aceste ca tra interesele si dorintiele speciale ale poporului romanu; ma chiar cá se simte naturalminte chiamata a conlucrá spre promovarea acolor'a si a dá espresione adeverata opiniunei publice a poporatiunei romane din acestu comitatu; —

In fine considerandu-se: cumca indestularea ulterióra a intereselor nostre nationali aterná mai vertosu de la conlucrarea solidar a intieptiunei romane in afacerile autonome a municipieloru comitatense si cetatienesci; — intieptiunea romana din comitatulu Aradu

1867 a. s'ar

banii

	banii	leu
zelósa, cu salutare fratiésca sunt	51-75	62
Romanulu m. p., N. Phil.	56-00	54
zaru Ionescu m. p. Conf.	86-25	38
prin o vorbire acomodata, ro.	78-50	71
Popovicu, éra de notariu Ioan.	64-80	64
dupa aceste Lazaru Ionescu la presiedintulu	56-30	52
a cetitu unu proiectu de program politicu,	56-90	57
prin care spre ajungerea scopului tinsu in	43-25	42
epistola de mai nainte, s'ar poté pune	43-25	40
insotirea nationala a intieptiunei mane	33-35	32
din comitatu. Cuprinsulu acestui program		
primitu din partea conferintiei cu unanimitate		
e urmatoriuulu:		

re-apune o insotire nationala romana pe langa  
matoriulu programu politicu:

1. Partia nationala romana din comita-  
tu Aradului pe langa pastrarea credintiei  
natosiesci catra tronu si dinastia domnitore:  
toti dechiaru pentru principiile cele liberale care  
i produsu asiediamintele democratice a le legi-  
ru din anulu 1848; — recunoste intregitatea  
uriei comune, si voiesce sustinerea si desvol-  
ta constituitionale acestia asiediate pe represen-  
tiunea populara si garantata prin legi funda-  
mentali; — decodata inse partid'a acest'a e con-  
sua: cumca deslegarea cestiunci de nationali-  
te pe temeulu principiulu egalitatiei complete  
re indetastirea tuturoru poporeloru patriei  
ce nu numai drapta, cuviinciosa si neamena-  
la — ci aceea sta chiaru intru interesulu prin-  
cipale alu consolidarii patriei, si libertatiei con-  
stitutiunale, — din ce motivu partid'a e con-  
sua si despre aceea: ca prin realisarea ace-  
storu principie pe calea legislativa: constituio-  
nala patriei e de a se complen' cu legi core-  
ctiundictorie si in privint'a acest'a; in fine par-  
tid'a se dechiaru pe langa principiulu egalitatiei  
statoru confesiuniloru, si pe langa sustinerea  
stemei si autonomiei municipieloru organi-  
zate pe temeulu reprezentatiunei poporului.

2. Conformu principiiloru manifestate,  
partid'a intre marginile legiloru sustatatore va  
conlucra din tote poterile la promovarea bunu-  
tati publicu alu patriei si la innaintarea causci  
publice a natiunei romane din acest'a tierra in  
generalu; precum si la promovarea intereseloru  
speciali a le poporatiunei romane din comita-  
tu acest'a.

3. Membru in partid'a acest'a pote fi ori-  
cine din comitatulu Aradului prove-  
nit de dreptulu alegatoriu si care seu prin  
programulu acestuia seu si altcum  
de acel'asi. —  
cu buna contielegere si conlucrare  
e agendele partidci, membrii ace-  
stescu parerile loru individuali a  
vota votulu maioritatiei.

de partidei le va conduce unu  
cenu alesu de adunarea gene-

vre st. nou 1867.  
est'a primindu-se cu una-  
ganisarca partidei s'au alesu  
onu comitetu statatoriu din  
i sunt urmatori:

	Ioane Moldovanu
	Ioane Suci
	Petru Suci
	Nicolau Philimonu
	Ioane Berceanu
	Ioane Budai
proviciu	Ioane Goldisiu
Sandoru	Simeonu P. Deseanu
isiciu	Isaia Monti'a
	Ioane Cornea
	Andrei Tipsei
(cap. supr.)	Andrei Machi
Lazaru Ionescu	Vasilu Zorlitanu
Ioane P. Deseanu	Ioane Ardeleanu
Simeonu Popescu	Nicolae Cristianu
Nicolau Popoviciu	Ioane Mladinu
Stefanu Siorbanu	Emericu Stanescu
Georgiu Ebesfalvai	Gustav Rusu
Georgiu Constantini	Ioane Luc'a
Ioanitu Ambrusiu	Georgiu Papu
Davidu Nicora	Nicolau Ardeleanu
Georgiu Haic'a	Vasilu Paguba
Moise Boesianu	Todoru Halicu
Stefanu Antonoviciu	Petru Ionescu
Alecsiu Popoviciu	Petru Cocuiba.

Presiedintele dupa alogerea acest'a, ca  
comitetulu inea in ser'a si localitatea ace'a-si  
se se pota consulta despre agendelo sale, a de-  
chiaratu conferint'a de incheiata, la care nainte  
de a se indeparta, scolandu-se toti in picioru se  
intonara din imnulu popularu trei strofe, anume  
„Destapta-te romano etc. Priviti maretie etc.  
si Preoti cu crucea'n frunte.“

In urma comitetulu de 50. de membri  
prin votisare secreta si-a alesu doi presiedinti  
si doi notari: anume pre Mirone Romanu si  
Sigmundu Popoviciu, pre Ioane Goldisiu si  
Emericu Stanescu.

Cu elaborarea unui regulamentu pentru  
partid'a constituio, cu speditiunile si de cate  
ori va fi de lipsa, cu conchiamarea comitetulu  
precum si cu alte agende necesarie, comitetulu  
a aflatu de lipsa a insarcina o comisiune din  
10 membri, spre care scopu catra presiedintii  
comitetulu numiti, totu prin votisare secreta,  
s'au alesu de membri Ioane P. Deseanu, La-  
zaru Ionescu, Emanuilu Misiciu, Nicolae Phil-

monu, Ioane Rossiu, Ioane Rafiu, Ioane Gol-  
disiu si Emericu Stanescu.

Acest'a e starea in care se afla astadi ro-  
manii din comitatu, cari, precum avemu spe-  
rantia firma, prin activitatea comitetulu alesu,  
peste puoinu timpu vor fi, fara exceptiune, ca a-  
tati membri ai unei partide nationale bine or-  
ganisate.

Deo ceriulu ca partid'a acest'a naturala si  
de elemente omogene se produca cele mai bune  
resultate pentru noi Speramu acest'a cu atat'a  
mai vertosu, caei din desbaterile conferintiei de-  
curse in cea mai buna armonia, ne puturamu  
convinge, cumca astadi intre romanii din comi-  
tatu neci umbra de discordia nu se afla.

Timpulu nu-mi concede a aminti despre  
frumosele vorbiri rostite in conferintia, de catu  
mo marginescu a atinge, oã dintre vorbitori  
ne-a suprisu cu placere deschilinita Ioane Ar-  
cosi caruntulu veteranu alu inteligintiei ara-  
dane.

Prin descrierea acest'a scurta am doritu  
mai vertosu a folos' aceloru confrati din comi-  
tatu, cari din diferite cause nu si-au potutu in  
persona castiga cunoscintia despre acestu misi-  
camentu alu vietii nostre constituioinale.

I. Goldisiu.

Cernauti, 27 dec., 1867.

(Slavisarea Bucovinei) n'o innainteza  
intr'ata'a organelu guvernulu, catu mai multu  
consistoriulu nostru gr. orientalu de aici. Spre  
a doved' acest'a alaturu aci doue acte cu roga-  
rea se binevoiti a le publica. (Le publicamu in  
traducere romanésca. Red.)

„Emisulu in. oficiatulu imp. reg. alu tierii  
Bucovina, dtdo 20 septemvbre 1867, nr. 11,832.  
In editur'a de Viena a cartiloru scolastice au  
aparatu cart'a monarchiei austriace in editiune  
rutena. Unu esemplariu coloratu costa 17 cr.  
v. a. unu esemplariu negru 10 cr. Despre acest'a  
se insemiintiza ven. consistoriu, in urmarea emi-  
sululu in ministeriu imp. reg. de instructiune din  
11 I. c. nr. 6805, ca se publice si se latiesca  
catu se pota mai multu atins'a cart'a in scolele  
rutene, snpuse ven. consistoriu.“

La acest'a dispuse consistoriulu: „Nr. 4850.  
Se transpuno inspectoratululu de scola den (N.  
N.) cu indrumatiunea a ingriji ca numita carte  
a monarchiei austriace se se latiesca prin tote  
scolele populare, care se pota roiosi si la prefe-  
gerilo romanesci, de ora ce literile slave sunt  
acele-si cu ale limbii romane in scol'a popu-  
lata, si tenerimea scolara romanésca le pote  
cetf. — De la consistoriulu gr. or. eppescu alu  
Bucovinei, Cernauti 21 opt./2 nov. 1867. Ben-  
della m. p.“

Va se dica, guvernulu a demandatu in-  
troducerea acelu opu slavu numai in scolele  
slave, consistoriulu nostru inse in esageratulu  
seu zelu afla cu cale a-lu introduce si in scolele  
romanesci, pentru cuventulu ca acolo unde din  
nepasare neci astadi nu se invetia cu litere ro-  
mano ei numai cu slove, acolo semena alfabe-  
tele acestoru doue limbe. Anevoia se pote gasi  
unu motivu mai ridiculosu de catu acest'a, si  
nu ne potemu mira destulu unde a fugitu se-  
riositatea santeloru loru, d. e. alfabetulu celi-  
loru semena cu alu italianiloru, deci (dupa lo-  
gica consistoriulu nostru celui pre luminatu si  
pre slavitu rectius slavisatu) in scolele italiene  
trebuescu introduce cartelo geografice ale ce-  
hiloru!

Ore guvernulu seu slavii din consistoriu  
observa purure acesta mesura, ca se recomende  
de reciprocitate si slaviloru carti romanesci?

Temisior'a in decemvbre 1867.

(Iniciativ'a dlui ministru Eötvös, in  
privint'a constituirei reuniuniloru cos-  
mopolite) pe langa tota opintirea filomagiari-  
loru, in cottulu Temesianu se pare a remane  
stérpa, caei elementele constitutive ale comita-  
tulu, pan'acum nu se pre' imbuldiescu a se a-  
malgamisa in mistur'a dlui ministru numita  
„reuniune“, bagu sem'a pentru ca maioritaea  
absoluta a locuitoriloru din comitatu sunt ro-  
mani, si densii inea de tempuru vor fi amiro-  
situ, ce produse potu aduce astfelu de reuniuni  
noã romaniloru, seu pote ca si ace'a vor fi cu-  
getatu: ce se constituim noi reuniuni noue,  
candu ni se denega seu amena ocaziunea de a  
cultiva celea deja inbincitate, cum sunt d. e. si-  
nódele nostre bisericesci. Destula ca romanii  
nostru, odata cu capulu nu vor a sef nemic'a  
despre reuniunile dlui ministru.

Dar altcum cugeta coloncuitorii nostri ni-

enti, — adeca intieleginti'a loru, carea n'are  
destule ocaziuni si meditoece spre a-si pote dia  
destulu ofert servitiele sale ministeriulu ma-  
giaru, prin metamorfosarea niemtiloru sei in  
magiari, — acest'a vedindu ca nu reesie ide'a  
dlui ministru intre locuitorii eterogeni ai comi-  
tatulu: luara alta cale, si speréza a fi mai du-  
catoriu la scopu daca va incepe a stracorã acea  
idea intre poporu, prin asiã felu de factori, cari  
stau in atingere cu elu, si posedu óresi-careva  
influintia morala a sup'a lui, adeca prin invetia-  
tatori. Deci dederu acestu fetu alu dlui ministru  
altu nume, si-lu botezara „reuniunea inve-  
tiatorésca.“ Va se dica, realisarea ideei dlui  
ministru ajunse in manile invetiatoriloru niem-  
tiesci si unguresci, — sub cesti din urma se  
intielegu si magiarii cei noui adeca jidovii, —  
seu cum am dice, s'a incredintiatu unui dua-  
lismu invetiatorésca, avendu acel'a si pre invetia-  
tatorii nemagiari a-i atrage in jocu, bagu sem'a  
spre a fi si aceia martori nepotintiosi, — toemai  
cum sunt ablegatii nemagiari de la dict'a, —  
candu dualismulu invetiatorésca va vira si in  
scolele nemagiare limb'a magiara, deschidiendu-  
si prin ace'a o usitia, prin carea — cu tempu —  
vor pota intrã magiarii si in posturile invetia-  
toresci nemagiare. Cu unu cuventu dlui ministru  
Eötvös, se pare a fi adoptatu si a profesiunã  
politic'a repausatulu Széchenyi.

Cu totu dreptulu potemu dara eschiamã:  
„Ardet Ucalagon!“ Deci ar fi timpulu, ca si  
noi din parte-ne, se petrecemu cu cea mai incor-  
data atentiune tote pasurile filomagiariiloru, si  
se nu ne mai lasamu amagiti cu promisiuni  
vane, ca de acelea ne-am saturatu inea de la  
dieta, carea nici pana astadi, n'a aflatu inea de  
déma caus'a nationalitatiloru a o deslegã. Des-  
clinitu inse cei de la cãrm'a scoleloru nostre,  
acum au de a desvoltã cea mai posibilã aptivi-  
tate, spre a aretã lumii, éra mai vertosu celor'a  
ce venéza dupa cãrm'a scoleloru nostre, ca den-  
sii sunt destulu de apti pentru administrarea  
invetiamentulu nostru si fora de tutel'a domni-  
loru loru. Caci altcum lesne se pote intempra,  
ca cei ce dorescu a-si estinde influintia loru  
suprematisatore si asup'a scoleloru nostre prin  
manevrulu de a infintia reuniuni cosmopolite,  
se discrediteze si prin acea delatureze autorita-  
tile nostre scolare, dandu-le atestatu de neapti-  
vitate. Si de vor scapa odata ai nostri frenel  
din mana, dieu nu scimu, cum si candu le vor  
cãtu.

Ce e adeveratu, noi nu ne pre potemu  
laudã cu administrarea scoleloru nostre de pan'  
acum, ma potemu dice, ca in multe locuri se  
afla chiar in decadintia, pote ca din caus'a ne-  
jungerii poteriloru administrative, dar suntemu  
convinsi ca in unele locuri chiar din lips'a  
energiei si aptivitatii inspectoriloru districtuali.  
Defeptele acestea — pre firesce — n'au potutu  
remane neobservate de straini, cari acum se si  
folosescu de acele ca de arme in contr'a nostra.  
Ar fi dara forte de doritu ca consistoriele no-  
stre, celu pucinu la denumirea inspectoriloru  
districtuali, se fie ceva mai rigorose; dar si mai  
corespondentioru ar fi: daca fiacare consistoriu,  
ar increde invetiamentulu unei sectiuni anumite  
constatore numai din barbati de specialitate, cari  
totodata se figureze si de inspectori district.  
Acestia apoi se fie insarcinati, la finea fiesce ca-  
rui anu scol. a reportã ordinariatulu seu re-  
spectivu: cum si in ce stare au aflatu singura-  
tecele scoli, — cum frecuentéza prunicii si feti-  
tiele scol'a, — ce progrescu au facutu in de-  
cursulu anulu scol., — ce aptivitate au desvol-  
tatu singuratiei invetiatori, — unde ar mai fi  
lipsa de a infintia scoli, unde se se infintieze  
scoli de dumineci si de repetitiuni — cari a-  
cum de felu nu le avem! — pentru tenerimea  
dejã esita din scoli? si altele asemenea. Éra  
ordinariatele dupa ce vor fi castigatu datele  
acestea, puna-se intre sine in contielegere, si re-  
dige pe totu anulu unu conspectu generalu  
despre tota starea invetiamentulu nostru, si a-  
cel'a apoi se-lu comunice pe calea publicitatii,  
cu natiunea intréga. Numai in modulu acest'a  
am pote deveni in posesiunea unei statistice  
scolare, despre carea pan'acum n'amu avutu  
nici o idea. Dieu e mare rusine, noi insino a  
nu ni cunosece starea nostra, dar nu e vin'a  
nostra, ci acelor'a in acaror'a mani s'a pusu sor-  
tea invetiamentulu, si cari facu secretu din ad-  
ministrarea scoleloru. Dreptacea acum e tim-  
pulu ca se ne desamagimu, se nu mai privim  
tote institutiunile nostre mai prin ochianulu  
optimismulu, nici se ne tienemu mortisiu totu  
de ce e vechiu, — caei sunt destule instructiuni  
vechi, cari nu mai corespundu spiritulu tem-  
pulu de facia, — ci cu sinceritate fratiesca se  
ne descoperim unulu altuia defeptele si ero-

rile, patimele si peccatele nostre, ca asiã cu ue-  
teri unite se ne aperamu cele amenintiate si se  
reparamu cele de reperatu.

De langa Dunarea Banatului, dec. 1867.

(Magiarisarea tierii). Dle redatore!

La noi in Banatu, precum se scie, sunt tare  
putieni magiari. In tier'a intréga numeramu a-  
biã la 8000 de ei, éra pe langa Temisiora  
sunt, fatia cu alti locuitori, mai rari de catu lu-  
ceferii intre stele.

In orasie n'avemu de catu numai niste  
gidovi magiarisati. Pe la sate éra, intre poporu,  
pana candu jupanulu Itzig fluera dupa trentie,  
— e jidovu „nebotezatu“ si nu vorbesce de  
catu limb'a romanulu seu a serbulu cu care  
face „thirgu“, éra dupa ce s'a inavutitu de la a-  
cesto popora si incepe negotiu mai mare, atunci  
si-puno pintoni la calcãe, cateva pene in pelaria  
si apoi dice ca e „mascar embr“, si asiã se in-  
templa de vedi si pe la sate catu unu sinoratu  
si impenatu. In catu e despre nemti, ei, excep-  
tiunandu intieleginti'a si preutimea loru, nu  
sciu neci potu invetia limb'a magiara si pentru  
ace'a delocu i poti cunosece ca nu-su de ai lui  
Arpadu.

Cu tote astea inse tier'a nostra e incor-  
porata Ungariei, si contopita in ea, catunu mai  
voiescu magiarii se-si aduca aminte si se scie  
ca ea s'a numitu seu se numesce altcum de  
catu „Magiar orszãg“.

Esteriorulu tierii, si deosebitu alu orasio-  
loru, esto asiã de marcatu prin siniore, pene,  
pinteni, focosie s. a. lucruri, in catu strainulu  
necunoscedu mai de aprópe relatiunile si ju-  
decandu despre orasie, canta se créda ca tier'a e  
locuita, cucerita si destinata pentru a fi egemo-  
nisata de fiii lui Tuhutum.

Tote cele, incependu de la cele oficiose  
pana la lemniiele aprindietorie (ohibrite) tre-  
buie se fie spoite cu tricolorulu magiaru caei  
altcum nu sunt primite neci au trecere in tier'a  
locuita de nemagiari.

Dar tote acestea de candu veni suprema-  
tia magiariiloru. Abstragendu de la drepturi  
mai momentose nationale, precum a ni se dá  
comiti supremi de romanu, a aplicã romanii la  
posturi mai insemnate, a ni respectã limb'a  
nostra in diregatorii s. a. s. a. n'avemu voia nici  
libertate — totu pe basea constituioinei — a  
ne folos' neci macaru de drepturi ce isvoiescu  
din pung'a nostra privata. Asiã d. e. atare di-  
regatoriu romanu, fie macar numai unu nota-  
riu in atare comuna romana, n'are voia se por-  
te altu costum de catu celu magiaru, pentru ca e  
oficiosu; comunele romane trebuie se cumpere  
vapsela magiara, ca se unga stelpii din margi-  
nea satulu unde se serie numele comunei, dupa  
datina si lege; unu diregatoriu romanu n'are  
se vorbéscã limb'a sa in oficiu, fie macar numai  
ca persona privata; comuneloru romane li se  
punu cele mai mari si tari pedece, candu evor-  
ba se-si aléga cate unu notariu de romanu, pe  
care-lu solvescu ele; dar li pune pedece si ne-  
preceperea propria, acte nationale nu se potu  
face fara se nu fie insemnate si marcate de „da-  
coromane“ din partea stapenitoriloru.

Inse pentru ce asiã mai insira dieci de  
mfi de asemene casuri? Vaielete si strigarile ro-  
maniloru, casã a natiunei intregi romane, pe ca-  
re voint'a omenésca a predato manei magiare,  
a strabatutu pote si pana la urechile messicani-  
loru, necum se nu fi asurditu pe cei ce trebuie  
se le asculte. Si inea afara d'ast'a Europ'a civi-  
lisata si tota lumea scie ca prin dualismulu ce  
ar voi se prinda radecine in Austria, nu s'au  
multiamitu pana acum de catu numai doue ele-  
minte dintre cele multe ale locuitoriloru ei.  
Catra acest'a fatalitate se mai adauga apoi ca  
unulu dintre cele doue e si celu mai micu si  
mai slabu, care cu totu cu garanti'a ce i se dá  
pentru a-i sustiene suprematia peste ceia alti  
locuitori, nu va potã dá Austriei spriginu  
mare.

Prin cuvintele mele nu speru veri o in-  
dreptare in portarea si manierile magiariiloru.  
La noi constituioinea, egalitatea, patriotismulu  
si alte institutiuni sublimbe morale nu se folo-  
sescu pentru a ferici tier'a si natiunalitatele ce  
o locuiescu, ci numai pentru intarirea magia-  
rismulu. Patriotu nu se numesce acel'a care lu-  
era pentru infflorirea tierii, pentru prosperarea  
bunastarii materiale a poporulu, ci celu ce  
cauta se latiesca magiarismulu. Celu de alte  
sentieminte e reu privitu, ba e si batjocorit, in  
catu numai „Ddieulu magiariiloru lu mantue“.

Mi remane dara se-mi facu observarile  
mele nemagiariiloru si deosebitu romaniloru ce  
locuiescu Banatulu.

Candu unu poporu asiã de micu la numeru — desã cu supremația garantata a mana — face astfelu de progrese magiarisatorie in tiãrã noãtra, nu se pãte se-i servẽca progresulu lui spre onãre mai multu de catu noã spre ruse si dejosire! Cu catu magiarismulu va dã mai tare in pinteni, apesandu drepturile nõstre nationale, cu atatu mai demni ne vom aratã noi se portãmu numele de slavi si servili, o numire oãsta din urma pe care multi au inceputu se ni o deã! Dacã diregatoriulu romanu are putere morala si natiunala, nime lu pãte silã se pãrte sinãre si pinteni, ẽra pe maestru nu-lu silesce neci cuculu.

Afara d'astea fie care cetãtãnu are votu la alegere, si pe bas'a constitutiunii de acum diregatorii se alegu de poporu la posturile lor, si dacã diregatoriulu de romanu e natiunalistu si lucrã intru interesulu poporulu, pãte fi securu de reesire, pãte pasã mai francu naintea honvediloru ce ocupa posturile mai inalte, fiindu-i superiori. —

Afara d'astea tinerimea nemagiara si in specia cea romana precum si õmenii privati sãu chiar preutimea n'ar trebui neci de cum se imbratisieze sinãrele si intioctionarile magiare, ci ca õmeni civilisati se primẽca portulu Europei civilisate, care e estinsu pre tãta lumea catu domnesce civilisatiunea.

Sãu dacã nu place acẽst'a, apoi se imbratisiãmu ce e alu nostru natiunalu, se ne opunemu cu energia lucruriloru ce ni se impun, se apãrãmu cele amenintate din partea strainiloru, pentru cã puterea si posibilitatea e la noi, fiindu noi majoritate intre locuitori, ẽra magiaru numai pana atunci vor demni aici a suprane, pana ce noi nu ne vom desbracã de servilismu.

**Economia.**

**Tergulu de Viena.**

Preturiile negãtieloru sunt:

centenariulu (marge, mage)	
<b>Bumbaculu</b> Egiptianu	75 fl. 90 fl.
" Nordamer. middl.	55 60
" Grecescu	48 " 50 "
" Levantinu I.	38 " 45 "
" Persianu	33 38 "
" Ostind. Dhol. fair	42.50 45 "
" " middl. fair	40 42.50
<b>Canep'a de Apatin</b>	20 22
" " Itali'a, curatite faine	62 81 fl.
" " " midlocia	45 58 "
" " Poloni'a naturala	19 21.50
" " " curatita	24.50 31
<b>Imulu natural de Polonia</b>	20.75 23.25
" " Moravia natural	28.50 38 "
<b>Mierea de Ungari'a naturala</b>	20 21.50 "
" " Banatu alba	— —
" " Ungari'a galbena	20.50 21.50 "
<b>Sementi'a de trifoiu din Stiria de cent.</b>	
cea rosia curatita	27 28
" lucerna italiana	29 29.50
" " francẽsa	37 " 38 "
" " ungurẽsa	28 28.50
" curatita	29 " 30 "
<b>Tãp'a lucrata (Pfunderleder</b>	
prim.)	94 " 97 "
" (" Corametti)	89 " 95 "
<b>Pelea de bou, uda cu cãrne,</b>	
cea din Poloni'a de	22—24
" din Ungari'a de	27—28 "
" " "uscata cont.	55—58 fl.
" vaca " "	56 " 59 "
" vitielu " "	" "
fora capetine	130 " 136 "
cu capetine	116 " 121 "
" din Poloni'a cu cap.	88 " 98 "
<b>Cleiu pentru templari celu negru</b>	15.25 16
" " " celu brunetu	24 25
" " " celu galben.	26 27.50
<b>Oleulu de inu</b>	31.50 32
" rapitã (rafinatu)	— " —
" terpentinu galitanu	15 16.50
" " rusescu	15 " 16
" " austriacu	19.50 20.50
<b>Colofoniu.</b>	7 1/2 — 7 3/4
<b>Smãl'a negra</b>	5 3/4 " 6 1/2 "
<b>Unãoreã de cenusia din Iliri'a</b>	19 19.75
" " " Ungaria (alba)	16.25 17.25
" " " (albastra)	15 15.50
<b>Rapiti'a din Banatu, metiulu</b>	
" austriacu	5.75 5.87

**Perulu de capra din Romani'a 27 fl. 29 fl.**

Lan'a de óie, cea de iãrna	100 " 105 "
" " " " vãra	90 " 95 "
" " mielu (fina)	150 " 160 "
" " óie din Transilvani'a	97 " " "
" " " " Brail'a, Jalomiti'a	72 " 73 "
" " " " Romani'a mare	67 " 68 "
" " " " mica	62 " 64 "
" tabaci (Gãrber) din Romani'a	58 " — 60 —
" óie din Banatu, cea comuna, grãsa	53 " — 54 —
" óie din Banatu tigai'a	65 " — 70 —
" vãra din Besarabi'a	52 " — —

**Unãoreã de porcu**

**Slanin'a afumata (loco)**

**Cãr'a din Banatu si din Ungari'a, cea galbena** 125 " — 128 "

**cea nalbita** 150 " — 160 "

**Prunele uscate, din 1865** 14 — 16.50

**Zahãrulu Raffinade** 31 31.50

" Melis 29 30.50

" Lompen 28.75 — 29.75

**Grãulu din Banatu 89 % metiulu** 7 cr.

**Ordiulu** 71 " " 3.70 "

**Ovesulu din Ungar. 44** " " — 2.5

**Seulu de óie din Romania** — —

**Coltiani (Knoppert) I. din 1866** 17.00 18.00

" " II. " 1866 14.50 15.50

**Dirdie (Trentie) Unguresci, albe** 11.75 12.75

" " jumatate albe 9.75 10.75

" " " obelo — 7.75 8.75

" " " ordinare — 6.25 7.25

Tomisiãr'a, 27 dec. 1867.

(Reportulu de septemana a Loidului din Temisiãr'a.) Din caus'a serbatoriloru mai nu avurãmu negotiu in septemana trecuta si inãca si acuma sunt retrasi vendiatorii precum si cumperatorii.

Preturiile de piatia ale bucateloru s'au servatu, desã negociãrea fu asiã de leniscita. — Tergulu de astadi de septemana a fostu cam cercetatu.

Notãmu preturiile din piatia, d'antãiu: Grãu, 87/89 1/2 % fl. 5.70—5.75; 86/89 1/2, % cu fl. 5.45—5.50; 83/89 1/2 % fl. 5.70—5.80. — Secãr'a 78/80 % cu fl. 3.60 3.65 cr.; — Ordiulu 66/70 % cu 2.50—2.60 — Ovesulu 44 % 10% cu fl. 1.65—1.70. — Pãpãsiãulu prima 2.50—2.60.

**VARIETATI.**

"Die Zukunft" organulu unicu care in limb'a nemtiẽsa in Viena apora pre langã interesele slavorulu si ale romaniloru. Se recomãda imbratisãrii publiculu romanu. Apare in tãte dilele, si costa la anulu 16 fl.; — pre diumetate de anu 8 fl.; — la patrariu de anu 4 fl. Bãni de prenumeratiune se se adreseze administratiunei numitului diurnalu in Viena, Wieden, Hauptstrasse Nr. 59. — Ni-ar imbucurã dacã din partea romaniloru i s'ar tramite si operate mai multu.

"Calendariu pedagogicu" pe anulu visectu 1868, compusu pentru invetiãtori, educatori si barbati de scãla, de Redactiunea "Magazinulu pedagogicu." Anulu I. Nasãudu. Cu tipãriulu creditorulu lui J. E. Filtsch in Bistritia". A esitu de sub tipãriu si cuprinde —

**Uniculu medilocu si celu mai bunu pentru**  
**Crescerea perului,**

sunt: **Preparatele de unu perulu, de Vil. Abt,**  
*in Viena,*

privilegiate de Majestatea Sa c. reg. apostolica.

**Scrisori de recunoscentia:** Domnului Vilelmulu Abt la Viena! sum fericitu prin rezultatulu eminentu a pomadei de unu perulu facuta de dta, si te rogu urgente se-mi trimiti pe posta 2 laditãe cate cu 60 cr. Primescẽ inãca odata multãmirea mea pre cordialã pentru inventatiunea doamnãta cea pre pretiuãta pentru omenimea patimãtorã, si ingãduiescu de odata se dai publicitate aceste sãre pentru ca cu timpulu se pãra din limba cuventulu „capu plãsingulu”... Cu scriãndu stiãma Iosifu Zimmermann in Karlsbad.

Estrãsu din „Fõi'a periodicã pentru midicini'a forensã, cur'a publica si legelãtiunea medicinalã" de datulu Viena, 6 augustu 1867:

Preparatele de unu perulu facute de Dlu Abt pe di ce merge se bucura de imbratisãrea mai mare din partea publiculu, de ora-ãe rezultatele ce se castiga prin ele in privati'a crescerii si conservãrii perului sunt intrãdeveru supradiatãorie. Deci recomãndãmu cu caldura acestu preparatu curatu si estinu tuturorã ce dorescu se si-conserve perulu.

Afara d'acesteã preparatele lui Abt pentru unu perulu, spre conservãrea si crescerea lui, sunt bine recomãdate inãca prin mai multe de catu 1000 de epistole, — cari in originalu stau fie cui la dispusetiune — precum si de capacitatile cele d'antãiu in medicina, din Europa, si prin urmare ori care alta premiãreje suprafãlu.



Indrumãre cum se folosẽca

se dã in 6 limbi.

celu mai nou, bunu si nevãtomatoriu  
**Mediloculu** de a colorã perulu, in negru si brunetu cu 2 fl. 50 cr. unu carton; peril si peptene etc. pentru peptenãre 50 cr. Pasta de coloratu perulu, negru si brunetu cu totu cu peptenu si peria 1 fl.  
**Reseda-Pomada** pentru conservãrea perului, o ladutia 1 fl., ca cosmetica 30 cr.

**Preturiile in detãiu:**

1 Flacon (sticlutia) de celu filtratu de unu perulu cu ori fara parfumu 1 fl., in forma de pomada intr'o ladutia decorata in modu elegantu 60 cr., ca cosmetica (medicoc de frumsetia) 50 cr., pomada de ast'a pentru a colorã perulu in negru sãu brunetu costa o ladutia din stiãla de atãbastru 1 fl., ca cosmetica 50 cr., pomada de barba, negra, blondina ori bruneta 25 cr., unu carton (o ladutia de hartã grãsa) pregãtitu in modu elegantu proviedutu cu 5 bucati c. r. privilegiate preparate de unu perulu, menitu spre decorãrea unei mese de toaletã ẽra mai vertosu aptu pentru presentu; pentru dame cu esbucetu 3 fl., pentru barbãti 2 fl. 80 cr.

**Lãptele frumsetii** pentru infrumãscãrea fetii cu 40 cr. un flacon.  
**Pasta aromatica de dinti** pentru conservãrea dintiloru si a gingiiloru cu 40 cr.  
**Eau Athenienne** (apa ateniana) esintia adevãratã francesã pentru perderea matreii, un flaconu 1 fl. Totu felulu de produse de parfumerie si altu felu de articule de toaletã.

Procurãriile in strainetate se facu pre langã trimiteãrea pretiulu si 10 cr. spese de invalidu.

**Depositulu principãlu de trimisã in cantitati mari si mici.**

In salonulu meu de peptenãtu. Stadt, verlãngerte Kãrnthnerstrasse Nr. 51. si in fabricã: Neubau, Neubaugasse Nr. 70.  
Mai departe la D. A. Moll, apotecariu, Tuchlauben; Eduardu Haubner, apot. „zum Engel" am Hof; I. Weiss, apot. Tuchlauben; I. Ritter Rothenthurnstrasse nr. 16; la dl dr. Girtler, ap. Freitung si c. r. apoteca campestra la Stefãnsplatz. — In Arãdu: (Schwellengreber) frisariu; Brãnu: la A. W. Wlasak, apot.; Bozen: I. Bederlunger; Graz: H. Kielsãuser si I. Purgleitner; Krakau: I. Jahn; Klagenfurt: I. Deitoni, frisariu; Livõ: P. Nicolãsch; Lenza: I. Haunsteiner; Laibach: Ed. Mahr; Neugrãdisca: M. Kapunu; Olmãtz: Carolu Steigel, frisariu; Oedenburg: A. Meczey, apot.; Prãga: I. Fãrst, apot.; Peãta: I. v. Tãrãk, apot.; Posionu: I. Wãrsterlõw si I. Heinarici; Raab: F. Liezenmeyer, apot.; Reichenberg: Ludovicu Ehrlich, apot. Salisburgu si F. Szlammer; Szegedin: F. Weiglein; Wr. Neustadt: Ch. Piemontesi.

**Avisa!** Afara d'acesteã pomadã facuta de mine se affa in tãte apotecele mai alese, in parfumerii in cele mai multe negãtie, ce se deprindu cu parfumeri, precum in Viena si in provinciã asiã si in strainetate, si pentru a delãtãra falsificãrea aducã la cunoscentia publica cã preparatele mele de unu perulu sunt proviedute cu indrumãrea cum se se folosẽca precum si cu copiã c. r. privilegiu nrulu 5640 — 2340 precum si cu marcã mea propria.  
Vilelmulu Abt, frisariu, parfumaru, si proprietariu de privilegiulu c. r. in Viena.  
3 2—12

pro langã cele indatinãte si necesãrie in caldãre — mai multi articli interesãti si biãscrisi, spre folosulu barbãtiloru de specialitate in catu merita cu totu dreptulu a fi recomãdatu si sperãmu cã va gasi imbratisãrea buãce i se cuvine. Pretiulu nu-lu scõmu.

— **Rãmurile calei ferate de Timãsoara** sambetã trecuta au fostu tãte curãtite de niãceãstfelu comunicatiunea se va intẽplã regulã si dupã ordinea de mai nãinte.

— **Esemple triste date de unii preãoti in causa natiunala.** Din o corespundãntã ce ni se trimite, reproducemu urmatãriile. Am estiu de multe ori in stiãmãã noãtra fãl Albiniã cum se vaiera d. corespundãntã din Banlocu cã n'au notariu romanu ci unu serb magiarisatu. Dar serbulu a fostu miscatu din postulu seu de notariu, si comitatulu nostru Tãromãntulu a trimisu trei candidãti ca dintre acesti se-si alãga comunã. Doi inãsi au fostu romãniã unulu magiaru. La intrebãrea judelui cercuãla caruã vor dã preotii voturile, ambii preotii dechiarãra pentru candidãtulu magiaru, ẽra poporulu urmã esemplulu preotiloru. Candidãti romãni avura numai pe invetiãtoriulu Sava Micsã. Sperãmu multu de la preotulu nou, venitã din Carãsiu, dar ne insielãramu amarul!

— **Ucideri.** Din Cacova (cõttulu Carãsiului) ni se scrie intre altele: In presãrã de 12 l. o. in ospetãria intre alãii si-petreceanã trei teneri cari cãdiura la betãia. Doi inãsi dãmãci voira se petrẽca pe alu treile catã casa, ajungendu la locuiniãã acestuã, luãndu-si sãrbunã i-aruncã unu cutitu prin grumãdi de cãdiã indatã mortu. Celã laltu vedendu crudelãtatea sotiuulu seu, curse se ie o furcã de dar sotiuulu i'ajunse si-i infipse cu cãsteã stanga, catu nefericitulu abieã mteva ore si-si dede sufletulu. Ambii in etãte de 17 ani, ẽra uoiã 18 ani. — Vinovatulu a rãlã indemnãtu jalusi'a pentru ẽra õmenii voitori de reu cãrãca in legãtura cu alegerea judelui templãta de curundu, si in acestu cutu si denunciatãni. Noi ni-tãrintia a dechiarãã aceste denlumnãii, de ora-ãe poporulu rãmã mai mãturu pentru drepãtiunãle de catu se comita ase. Cãlãii cottensi au purcesu la al celu mai intieptu, inãsiã b fãcãtuã candidãtiunea si cei inã Drepãtãcea respingemu veriãce supra diregatoriloru catu si poporulu. — P. P. negociãtor

**Cursurile din 30 dec. 1867**  
*(dupã arãtare oficiale.)*

<b>Imprumutule de stat:</b>	
Cele cu 5% in val. austr. ....	74-80 74-80
" " contributiunãli .....	81-70 81-90
" " nõue in argint .....	90 — 90-50
Cele in argint d. 1855 (in 500 franci) ..	72-25 73-75
Cele natiunãli cu 5% (jan.) .....	148 — 148-50
" metalice cu 5% .....	128-80 129-20
" " " maiã-nov. ....	86-50 87 —
" " " 4 1/2% .....	117 — 119 —
" " " 4% .....	31-50 32 —
" " " 3% .....	24-25 24-75
<b>Efekte de loteria:</b>	
Sortile de stat din 1864 .....	26 — 27 —
" " " 1860/6 in cele intregẽ ..	25 — 25-50
" " " 1/5 separata .....	16-50 17-50
" " " 4% din 1854 .....	20-75 21-25
" " " din 1839, 1/2 .....	14-50 15 —
" bancel de credit .....	
" societ. vapor. dunãrene cu 4% ..	
" imprum. princip. Eszterhãzy à 40 fl.	
" " " Sãlu .....	
" " cont. Palfy .....	
" " princ. Clary .....	
" " cont. St. Genois .....	
" " princ. Windischgrãtz à 20 ..	
" " cont. Waldstein .....	
" " " Keglẽvich .....	
<b>Obligatiuni dessarcinatãre de pãmentu:</b>	
Cele din Ungãria .....	
" Banatul tem. ....	
" Bucovina .....	
" Transilvania .....	
<b>Actiuni:</b>	
A bancãei natiunãli .....	
" de credit .....	
" secont .....	
" anglo-austriacu .....	
A societãtei vapor. dunãr. ....	
" " Lloydulu .....	
A drumulu ferat de nord. ....	
" " " stat .....	
" " " apus (Elisabeth) .....	
" " " sud .....	
" " " langã Tisza .....	
" " " Lemberg-Czernowitz .....	
<b>Bãni:</b>	
Galbenii imperãtesci .....	
Napoleõnd'ori .....	
Friedrichsd'ori .....	
Suverenii engl. ....	
Imperialii rusesci .....	
Argintulu .....	